

Mauro Corona

**DVAJSET VESELIH
IN ENA ŽALOSTNA**

Mauro Corona

**DVAJSET VESELIH
IN ENA ŽALOSTNA**

Prevedel Jernej Šček

UMco

Ljubljana 2023

Mauro Corona
DVAJSET VESELIH IN ENA ŽALOSTNA

VENTI RACCONTI ALLEGRI E UNO TRISTE

Copyright © Mauro Corona.

Arnoldo Mondadori Editore, Milano 2012. All rights reserved.

This edition published in agreement with the Proprietor through
MalaTesta Literary Agency, Milan.

© za Slovenijo UMco, 2023. Vse pravice pridržane.

Prevedel: Jernej Šček
Izdajatelj in založnik: UMco, d. d.
Zbirka Odkrito

Odgovorni urednik: Samo Rugelj
Pomočnica urednika: Nika Hranjec
Jezikovni pregled: Mira Turk Škraba
Oblikovanje ovitka in postavitev: Aleš Cimprič
Sliki na naslovnici in ovitku: iStock
Tisk: Camera, d. o. o.
Naklada: 400 izvodov, 1. natis
Ljubljana 2023

Questo libro è stato tradotto grazie a un contributo del Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale Italiano.

Knjiga je izšla s finančno podporo italijanskega Ministrstva za zunanje zadeve in mednarodno sodelovanje.

V okviru določil Zakona o avtorski in sorodnih pravicah so brez pisnega dovoljenja založbe prepovedani reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, v številni fotokopiranje, tiskanje in shranjevanje v elektronski obliki.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.131.1-32

CORONA, Mauro, 1950-

Dvajset veselih in ena žalostna / Mauro Corona ;
prevedel Jernej Šček. - 1. natis. - Ljubljana : UMco,
2023. - (Zbirka Odkrito)

Prevod dela: Venti racconti allegri e uno triste
ISBN 978-961-7136-62-3

UMco d.d., Leskoškova 12, 1000 Ljubljana, tel.: 01/ 520 18 39
e-naslov: bukla-urednistvo@umco.si, spletna stran: www.bukla.si

Vsebina

<i>Pojasnilo</i>	9
Nosorog	13
Blagoslov	23
Planšarske vreče	31
Moč zvijačnosti	41
Amerika	53
Prav poseben raženj	65
Veselo veliko noč	71
Prevara	79
Sladko maščevanje	85
Ruševec	91
Varne hiše	99
Gnoj	109
Ročna zavora	117

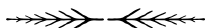
Vozniška	123
Dobra naložba	129
Postrv čez vsako mero	135
Pokora	141
Prostorsko vprašanje	149
Moderna trenirka	155
Globa	161
Enaindvajseta, to je žalostna zgodba:	
Oslica	171

*V spomin prijatelju Silviu Filippinu,
ki je točil solze z nasmehom.*

Opozorilo

*Zbirka kratkih zgodb je plod avtorjeve domišljije.
Vsako sklicevanje na resnične dogodke in osebe je pov-
sem naključno.*

Pojasnilo

NAVELIČAN ŽALOSTNIH ZGODB, prebranih, še huje pa zapisanih, sem si obljubil, da jih zberem nekaj veselih, natančneje dvajset. Po stari navadi sem pristavil še žalostno. Dvajsetica daje naslovu zven; za sozvočje in zvočno gibčnost gre, in nič drugega. Lahko bi jih bilo trideset, štirideset ali petdeset in bi še vedno zvenelo, a kaj, ko bi jih potem moral toliko napisati – komu na čast? Naslov »Dvajset veselih zgodb« mi zveni spodobno in dovolj številno, medtem ko se na primer »Triindvajset veselih zgodb« slabše sliši. Ljudje namreč beremo najprej z ušesi. Z miselnim posluhom, ki je bil Fernandu Pessoai tako pri srcu. Vsa leta v *Sto letih samote* služijo zvenu romana, pomenu bi jih zadoščalo mnogo manj. Kaj pravite na »Dvainosemdeset let samote«? Ritmična spotika. Zato jih je García Márquez, nesporni mojster ritma, v zaporedje zlepil sto.

Teh dvajset veselih zgodb sem slišal tu in tam, po vaseh, v gostilnah, doživel v prvi osebi.

Šale iz resničnega življenja so, čeprav sem junake, z izjemo Ícia,¹ skrjal za namišljena imena. Pisal sem za zabavo, kakor vedno, ko pišem knjige, ko samemu sebi pripovedujem zgodbe, da ne bi potonil. Pisanje je rešilni pas – vsakdo piše najprej zase. Mora praznega lista, ki mnogim pisateljem ne daje spati, me nikdar ni tlačila. Ko sedem za mizo s pisalom med prsti, imam v glavi vso zgodbo od začetka do konca. Sicer se raje lotim česa drugega. Nočnih mor imam tako in tako vrh glave, ne bom si nalagal še tiste pred deviškim listom.

Dvajseterico pripovedi poznam že dolgo. V svoj zvežčič sem jih sproti zapisoval z mislijo: »Končno nekaj vedrega, smešnega, spodbudnega.« A obrnilo se je drugače, obeti so klavrno propadli. To niso vesele zgodbe, še zdaleč ne. Med vrsticami sicer vzcvetajo pripetljaji, ki bi znali koga nasmejati, toda opisane prigode, ugotavljam z grenkobo, izvirajo iz bridkosti, neuspehov, osamljenosti, obupa. Nič veselega ni v človekovem bivanju, niti ljubezen. Nasprotno, ta boli bolj od smrti. Najbolj cinične in zabavne šale se rojevajo iz grenkobe,

1 Da bi slovenskega bralca usmerili k pravilni izgovorjavi italijanskih osebnih in zemljepisnih imen, ki so najčešče furlanskega in beneškega izvora, si prevajalec jemlje licenco smiselnih oznak pri naglaševanju, pa čeprav večine naglasnih znamenj v izvirniku ni.

brezpogojne predaje tistemu, čemur Pessoa pravi »kemijsko-fizična tragedija po imenu življenje«.

Komiki, ki nas skušajo spravljati v smeh, imajo pred sabo vse težjo nalogo – svet se vse manj smeje. Če jih pobliže spoznamo, so globoko nesrečna in otožna bitja. Samo pogledjte jih v oči. Resnobni, na pol izgubljeni, nikdar nasmejani. Pomislite na Stanlia in Olia, Totòja, Bustersja Keatona, Charlota, Giannija in Pinotta. Boletni portreti, pravi stebri človeške otožnosti. Med mlajšimi komiki pa Woody Allen, Roberto Benigni in mnogi drugi, ki od same žalosti spravijo v smeh še tiste, ki se nikoli ne smejiijo.

Vesele pripovedi pred vami so žal, naslovu navkljub, polne grenkobe. Njihovi liki so moški in ženske z obrobja, odpadni kamni, zavrženi od graditeljev imenitnih palač, ki se trudijo preživeti s tem, da se življenju izognejo po poti, za katero menijo, da je najlažja, in se po bližnjicah izgublajo, ne da bi se tega zavedali. Ničesar ne jemljejo resno, še najmanj sebe. Ko pa se lotijo kakega dela, dajo srce zanj. Naivno srce se rado smeje in nasmeje druge. Najbrž je to to: zakaj bi se komolčili in naprezali za tistih nekaj drobtin, ki ostajajo od življenja.

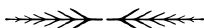
Naveličan žalostnih zgodb, prebranih, še huje pa zapisanih, sem preprosto zložil dvajseterico

grenkih kot pelin. Smo, kar smo, temu ni kaj dodati. Ne pišemo po lastnih željah, temveč po lastnih močeh. Saj je že Borges pojasnil: »Vse, kar počnemo, je lastni portret.« Če bo iz teh strani skočila res vesela zgodba, bo to ravno enaindvajseta, tista, ki bi morala po načrtih biti žalostna. Srečen je, kdor življenje obrača na glavo. Kdor umira od smeha takrat, ko bi moral točiti solze.

Nekateri temu pravijo norost.

V Ertu, 26. maja 2012, ob dveh zjutraj

Nosorog

TISTEGA JUTRA SE JE KLALO PRAŠIČE. Zadolžen-
ci so bili vsi po vrsti pijani kot čep. Popivali
so vso noč med bedenjem ob truplu mrtvega
prijatelja. Ko se je zdanilo, so mrliča, ki ga je
do smrti pomečkal hlod, pustili na lesenem
pogradu, ob soju štirih sveč, trdega kot les.
Zglasili so se na dogovorjenem mestu. Osme-
rica mož. Zuan de Píl, Zuan Pez Píciol, Chi-
no Giânt, Ernesto Rostapíta, Carlov dvojček
Fulvio Santamaría, Clausúra in še dva, ki ju
ni treba posebej imenovati. Snežilo je. Name-
tavalo kot nikdar prej. V takem vremenu se
je najbolje držati na toplem. A prašič je čakal
na zakol. Kolinarski dan zahteva spoštovanje,
je nedotakljivo svet, ne ozira se na sneg, dež
ali veter. Z vzdevkom Clausura so prekrstili
Jana de Bono, Firmínovega brata. Tako so mu
pravili, ker je bil vse leto zapečkar. Hišo je za-
pustil le decembra, ko je bilo treba loviti pra-
šičjo kri. Na vlogo uradnega vaškega klavca

je bil sila ponosen. Prikorakal je z vihtečim bajonetom v rokah, ostrim kot britev. Z njim je opletal po zraku, mahedrajoč, momljaje. Morali so ga razorožiti, sicer bi si gotovo kaj naredil.

»Umiri se, no, tja se usedi,« mu je zarenčal Zuan de Pil.

Clausura je sedel na čok za cepljenje drv pod napuščem na dvorišču. Tam je ostal kar nekaj časa, z rokami v žepih. Na lasišču se mu je kopicil sneg. Nekdo je zavrtel cigareto, jo prižgal, mu jo pomolil v usta.

»Hvala,« je zamrmral Clausura. Cigareta je z vsakim premikom ustnic poskočila. Klavec je kadil, ne da bi roke potegnil iz žepov. V tišini. Le enkrat je zasikal: »Dajte mi nož.«

»Čakaj, počasi,« je odgovoril Zuan de Pil, ki je kazal nekaj več prisebnosti. »Kmalu dobiš, zdaj bodi tam pri miru.«

Na kurišče so pristavili širok kotel in čakali na vodo, da zavre. Preklinjali so kot Turki, nekaj odrejali tja v en dan, se nacejali brez prestopka. Na mizi je stala pletenka črnega, na katero so nataknili svečo. Zraven so pristavili skodelo, odprli zamašek s tesnilom in vanjo nalivali vino, ki se je rdeče penilo.

»Dovolj tega pitja!« je zahrulil Zuan Pez Piciol. »Prašičji posli kličejo.«

»S prašičem bomo že, saj veš, da bomo,« je zarohnel Chino Giant. Če ugrabim tvojo sestro, bom jaz prasec!

Zraven mize z damižano so pristavili drugo, dovolj veliko za prašičje truplo, ki ga bo treba predelati in razkosati. Lepo po vrsti, kot so hiše v Trsti, so postrojili mesarske nože, sekiro za kosti in žago za prsni koš. Iz hleva se je od časa do časa razlegal cvileč prašičji krulež. Re-vež, kot bi vedel, kaj ga čaka! Na veliko mizo so položili tudi lesketajočo, približno trideset centimetrov dolgo kovinsko cev, prekrito z belo cunjjo. »Samokres« za klanje živali, Rostapitovo specialno orodje. Jekleni valj je imel na zgornjem koncu vgrajen premični batek, na spodnjem pa sprožilec. Pištola deluje tako, da slepi naboj kalibra dvaindvajset ob poku sproži v naboju batek, ki se zareže v lobanjo živali, ki je bila usojena za zakol. Orožje je treba dobro pritisniti ob kost in ga trdno zadržati. Prekleta naprava, ki ni videti kot pištola, čeprav se ji tako pravi, je bila čast in ponos Ernesta Rostapite. Njen edini lastnik je imel zato izključno klavniško pravico. Potem je v igro vstopil Clausura, ki je z bajonetom nameril žilo in živali prerezal vrat. Enkrat na leto, med prvim decembrom in epifanijo. Nato se je vrnil v svoj brlog, preostanek leta je shajal brez zraka.

S svojimi prihranki, liro na liro, si je Rostapita uspel kupiti vseubijalsko pištolo. Nekaj let kasneje je z njo na drugi svet spravil še ženo, a to je že druga zgodba.

Zdaj se je predvsem širokoustil in tu pa tam naredil uslugo tistemu, ki ga je za to prosil. Seveda proti plačilu.

»S tridesetimi trupli prislužena,« je govoril ponosno.

Običajno je službeno dolžnost opravil skrbno in natančno, a tistega jutra je bil res v obupnem stanju.

Z žalujočo družbo je vso noč bedel pri mrtevцу in ga častil s spomini in žganjem. Tu pa tam se je ozrl na orožje pod belo cunjo.

»Moja je,« je ponavljal, »samo za lastno uporabo.«

Voda v kotlu je zavrela. V damižani je zmanjkovalo vina.

»Čas je, da ga ujamemo,« je oznanil Santamaria.

Šesterica si je zavihala rokave. Šest mož je dovolj, da zvlečejo prašiča. Stopili so do hleva. Še vedno je snežilo, napušč je popuščal pod težo beline. Dva moža sta ga podprla s kolom.

»Nikdar se ne ve!« je modrijanil Zuan Pez Piciol.

Iz hleva se je razlegel hrup. Ropotanje, butanje, topotanje, kriki in psovke. Potem so izstopili. Pračiča so prevrnili na hrbet in vlekli za noge. Nekdo mu je okrog vratu obesil vrv in vlekel z vso močjo. Zadnji je vlekel za rep.

»Nikdar za rep,« je grozil Santamaria, »pljuvaš na svojo čast.«

Drugi, bil je Zuan de Pil, je izpustil rep in prestopil k vrvi. Kri in znoj. Prašiča je bilo četr tone, bela odeja jih je zavirala, vino pa zanašalo. Nekomu se je prašičja noga izmuznila iz rok. Bila je svinjsko umazana in blatna, drseča. Mož je telebnil z obrazom v sneg, se nekako pobral, preklinjal, divje brnil v prašičji trebuh, ponovno zakrempljal za njegovo nogo in vnovič povlekel. Prišli so pred Clausuro, ki je na lasišču tovoril že za pest snega.

»Pripravi se,« mu je zabrusil Santamaria.

»Pripravljen vedno,« je prežvečil v odgovor. Stopil je na noge, poiskal bajonet, ga trdno zagrabil. Rostapita je medtem odmaknil cunjno, ki je prekrivala ubijalsko napravo. Žarel je od ponosa, občudujoč smrtonosno orodje. Pištola bo kmalu stopila v akcijo. Iz šatulje je izvlekel naboj in ga vtaknil v cev. Predmet, dotlej kup železja, je naenkrat zaživel in postal orožje.

»Ne dotikajte se,« je zažugal družčini.

»Pohiti že,« je zagodel Santamaria. »Ne bomo dolgo zdržali.«

Prasec se je upiral, se kujal in potiskal, za vsako ceno je hotel pobegniti. Nemara je razumel, kaj ga čaka, njegovo cviljenje je prisotnim naganjalo strah v kosti. Pravijo, da prašiči čutijo bližajočo smrt in se zato upirajo, grizejo in uporniško brcajo. Nihče noče umreti brez upora.

Rostapita je vzel orožje v roke in se približal.

»Paz'te ka del'ste!«² je ukazal.

»Ka čemo paz't?« je zagodrnjal Zuan de Pil. »Izpustiti ga ne moremo, prasca. Ti pohiti rajel!«

Dva sta medtem sedla na prašiča, da bi ga pridržala. Štirje so ga prijeli za noge. Velika prašičja glava je bila videti kot štor, majava sem ter tja. To je bil edini del telesa, ki ga je prašič uspel premikati, in premikal ga je zato, da bi rekel nikar. Rostapita je orožje približal glavači in ga potisnil med oči.

»Držite ga pri miru!« je zavpil.

A ga niso. Z besnečim galopom je prašič za nekaj milimetrov odskočil nazaj ravno tedaj, ko je Rostapita pritisnil na sprožilec. Občutek mrzlega jekla na rilcu je žival spravil k pameti.

2 Ležeče natisnjene povedi na tem mestu in v nadaljevanju prelivamo iz podalpske furlanščine v svetoivanski govor, slovensko narečje iz Trsta.

Hotela se je s poslednjim skokom izmakniti koncu. Batek je zverini predrl trdo lobanjsko kost, a ne dovolj, da bi jo pokončal. Zadeve so tedaj postale skrajno resne. Prašič je ves iz sebe od strahu postal zmaj. S sunkom se je osvobodil vseh in vsega. Poskočil na noge, nič več cvileče, zdaj rjoveče. Iz živalske glave je zabingljaj jekleni valj. Rostapita ga je zaman poskušal izpuliti. Batek se je zarinil v lobanjo kakor železna palica v armiran beton. Prasec se je naenkrat pognal na juriš kot lokomotiva, naprej v smeri cerkve. Sneg je letel na vse strani. Pri cerkvi je s polno hitrostjo zavil na ulico San Rocco, iz lobanje mu je še zmerom štrlel jekleni rog. Od prašičjega kruljenja se je prisotnim ježila koža. Gazil je v pudrastem snegu, ga dvigal ob straneh in spuščal za sabo.

Iz hiše pod župniščem se je po ulici vzpenjal izkušeni kolinar Pietro Paigné. Kot vselej miroljuben, z rokami v žepih, je stopil pogledat, kako napreduje delo. Po potrebi je bil pripravljen pomagati. Zmešnjave sicer ni imel rad, a tistega dne je želel nadzorovati. Pietro Paigne je bil umirjen človek, redkokdaj je dvignil glas ali izgubil živce. V najbolj nenavadnih, smešnih ali dramatičnih okoliščinah je znal ohranjati olimpijsko mirnost in vedrino človeka, ki je po petinsedemdesetih letih življenja vendarle

prišel na jasno. Ko je mimo njega švignil četr tone težki prašič z jeklenim valjem na rilcu, je vsemu navkljub povsem osupnil. Ni mogel verjeti svojim očem. Nepričakovani, nadresnični prizor mu je spodnesel tla pod nogami. A ga ni vrgel iz tira. Z očmi je spremljal žival, ki je orala snežno površino v smeri preddverja Buchi di Stolf ter nato kot raketa prečkala ulico San Rocco, dokler ni rjoveče izginila za vogalom Marmorinove hiše.

Medtem so, po začetnem pretresu, na drugi strani snovali ulov. Chino Giant se je povzpел do doma, da bi se oborožil s puško, staro dvocevko Saint Etienne kalibra dvanajst. Vanjo je vložil dva slepa naboja ter se vrnil na dvorišče.

Clausura je z bajonetom v roki in s pobeljenim klobukom na glavi čakal na ukaz.

Opogumil se je Santamaria: »Mirno fantje, ne bo zbežal, z jekleno palico v lobanji ne prideš daleč.«

»Močan je,« je odvrnil Rostapita, »crknil zlahka ne bo. Prekleti hudič! Zganil se je ravno v napačnem trenutku.«

Pietro Paigne je prodiral proti njim tik ob cerkvenem zidu, da se je izognil metežu. Pristopil je k skupini klavcev z nogami narazen in s prekrižanimi rokami.

»Buh se usmili,« je stoično dejal, »ma ka se mej'sn, al sn vido nosoroga?«

Natočil si je kozarček. Skupina ni bila niti malo pri volji, vrag je odnesel šalo. Pietra so pošteno ozmerjali in med močnim sneženjem v gosjem redu odštorkljali iskat štirinožca.

Prašič je prehodil vso ulico San Rocco ter se ob potoku Fontana spustil do cerkvice Beórchia. Tam, na pragu svetišča, se je končno zgrudil mrtev. Rilec je obračal proti cerkvenim vratom, kot bi se hotel zahvaliti bogu, da mu je pomagal izpiti kelih trpljenja do dna. Ležal je raztegnjen, z nogama naprej, z glavačo zakopano v sneg, iz katere je štrlel jekleni rog. Odkrili so ga brez večjih težav, moral je biti nekje na tistem koncu.

Rostapita je bil zaskrbljen. Sprva za svoj omađejevani ugled, zatem še za svoje orožje, s katerim je zaslovel križemkražem. Skrbelo ga je, da je za vedno izgubil pištolo, pokopano neznano kje pod snegom, izgubljeno v cestnem požiralniku ali, kar bi bilo najhuje, poškodovano. Pa jo je vendar našel tam, zabetonirano v lobanji uboge živali. Da jo je izdril iz ponosne kosti, trde kot kamen, je moral nekajkrat resno povleči.

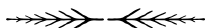
»Ne bo se ponovilo,« je v rahli zadregi izjavil veliki klavec prašičev Ernesto Rostapita. Medtem je v svoji butici že iskal izgovore.

Sprva so se odločili, da bodo prašiča odnesli na ramenih, privezanega na drog. A težek je bil kot vrag, zato ni bilo druge, kot da so ga na licu mesta razkosali in ga po kosih odnesli v jerbasih. Zbrani družini pod napuščem je Rostapita prisegel: »Pokvarjen naboj. Eden na tisoč preskoči, ker nima dovolj smodnika. Tokrat smo bili na vrsti mi.«

Clausura se je držal nekoliko odmaknjeno. Pijanosti navkljub je v roki stiskal mesarsko sekačo. Privzdignil jo je tako, da so jo razločno videli vsi.

»To,« je dejal posmehljivo, »ne potrebuje smodnika, ne dela hrupa in nikdar ne odpove. Nazaj na klanje z mesarskim nožem.«

Blagoslov

BILO JE KMALU PO VELIKI NOČI. Stari župnik je hodil od hiše do hiše za blagoslov. Nekoč je bila taka navada, hišo je bilo treba blagosloviti. Zdaj je vse drugače. Za petami sta mu hodila ministranta, eden je na hrbtu tovoril košaro z darovi, drugi pa nosil kropilo in posodo z blagoslovljeno vodo. Pravo koledovanje. Ostareli in utrujeni don Chino je hodil zaspano. V mladih letih je bil tako postaven silak, da bi gore premikal. Plavolas dolgin, širokopleč, hrbet kot omara, roke kot lopate. Pozimi je pred župniščem cepil drva v spodnji majici. Iz telesa se mu je kadilo, ženske so kukale izza zaves.

»Oh, naš don Chino,« so vzdihovale.

Zdaj je bil star, sekire ni več stiskal. Tudi ženske, prav tako ostarele, niso več oprezale za njim. Prešuštvovati niso več mogle, zato so raje gledale v nebo.

To je bil župnik, kot se šika. Gospodov služabnik z glavo na ramenih, ne pa kak jeznorit

pobožnjakar z grozeče dvignjenim kazalcem. Sodil ni nikdar. Mož je razumel svojega bližnjega, mižal na eno oko, dopuščal, gledal skozi prste. Samo brez pretiravanja.

Nekega dne je z mežnarjem s sani razkladal drva. Snežilo je, mudilo se je. A z naglico pride nesreča. Don Chino je hlod pomotoma spustil na mežnarjev prst. Kri je brizgnila na vse strani, noht palca je odletel. Cerkovnik je, otresaje roko, kot bi se hotel znebiti bolečine, zaklel, zatem pa potrto pogledal župnika. »Oprostite mi, don Chino,« je zamomljal.

»Nič ne de,« ga je pomiril ta. »Kar je prav, je prav. Zmoli par kesanj in vse bo v redu.«

Tak je bil don Chino, sitnaril ni nikoli, a če si pretiraval, je znal dvigniti orožje, to je pesti.

Nekoč ga je neki možak izzval s sekiro. V glavo si je vbil, da se je don razumel z njegovo ženo. Vse je bilo mogoče, razen to dokazati. Da bi razčistil zadevo, je pred župnikom zavihtel bojno sekiro in mu preklinjaje grozil s smrtjo. Don Chino ga je premeril od glave do pet. Hlinil je prizadevno sodelovanje, da bi ga zvalil bliže, naenkrat pa mu primazal tako krepko, da je baraba padla na tla kot zrela hruška.

»Skesaj se,« mu je ukazal, »sicer te dam prekrstiti.«

Tak je bil don Chino v dobrih starih časih. Mož dejanj, ki je uspešno brzdal čudaško vas.

Tisti dan, med slovesnim blagoslovom hiš, je bil svetlobna leta daleč od možatih let. Don Chino je bil naveličan vsega, skušal je garati čim manj ali še boljše nič. Vsem naporom pa se vendarle ni mogel izogniti.

Šestdeset let prej so ga poslali v vasico, polno sonca in gozdov, imenovano Erto, po pridevniku strm. Na strmem, če nočeš pasti, ne gre brez ravnotežja, vsak premik zahteva svoj trud. Staro vaško jedro so z vrha obkrožali zaselki, kakor lastovke, ki iz svojega gnezda opazujejo svet spodaj.

Zaselki s skrivnostnimi imeni, iz katerih često odmevajo daljne španske zvočnosti. Pinéda, Práda, Savéda, Spianáda in še Liròn, Marzána, Piancuêrt, Bòndi, Caválle, Forcái, Le Spésse. Kdor hoče do njih, se mora hočeš nočeš namučiti na svojih nogah, saj jih povezujejo le s kamnom tlakovane stezice, tako vijugaste in zoprne, da bolj ne bi mogle biti. Tega se je prav dobro zavedal don Chino, stari in utrujeni župnik. Izčrpavala ga ni toliko starost – ta ni bila v posebno pomoč, a ga sama po sebi ne bi potrla. Uničevali so ga ljudje, ki se držijo teh gornjih krajev. Dan za dnem so mu prinašali grenkobe, razočaranja, ponižanja

in grožnje. Šestdeset let take družbe bi prevrnilo še marmornat steber, a don Chino se ni dal. Bil je še močan, le telo mu je ošibelo. Modro je iskal blaženi mir svojih čutov, glede na to, da je v teh koncih lahko mirno pozabil na dušnega.

Ko je torej na stara leta trudoma pricapljal v enega od gornjih zaselkov, je skušal vse blagoslove urediti v enem dnevu. Z blagoslovljeno vodo je zalival tudi dve hiši hkrati ali celo tri, da bi si le prihranil odvečen vzpon. Po opravljeni dolžnosti je s stanovalci spil kozarec vina in v ministrantovo košaro pospravil prejete darove – suho salamo, pol koluta sira, dve jajci, prgišče moke ali kaj drugega, pogosto divjačinskega. Župnik jih je hvaležno sprejel in se dvakrat zahvalil.

V tistih krajih je tedaj vladala revščina, ki ni prizanašala niti božjim služabnikom. Od lakote so jim pogosto krulili želodci. Pozimi so morali cepiti drva, ki so jih na srečo od vaščanov prejeli v dobre namene. Nekako so shajali, tako ali drugače. Z dodatkom za kako peto mašo, poroko, krst, prvo obhajilo ali birmo so župniki na skrajnih obrobjih zaslužili dovolj za sicer nič kaj darežljivo preživetje.

Kljub starosti je don Chino svoje dolžnosti opravljal dovolj dobro, a pred blagoslovom

najvišjih hiš mu razburkanega duha ni uspelo pomiriti. Kaj bi ovinkaril, moral je garati. V gornjih koncih je bilo vse nedostopno, kot nakazuje samo ime teh vasi. Prekleti zaselki klepetajo z zvezdami, pod gorskimi zvoniki visijo kakor lastovke, ki gnezdijo pod žlebovi. Nekaj hiš se vrhov oklepa še višje, osamljenih in samotarskih, robotih kot lastniki.

V eni od teh je živel Leopoldo Corona, pravili so mu Polte, zašiljena tečnoba, dvainšestdesetletnik. Bil je poštene sorte in dobrega srca, a pravi požiralec župnikov. V cerkev ni hodil, toda Gospodovega služabnika, ki je k njemu prisopihal za hišni blagoslov, niti ni odganjal. Dovolil mu je opraviti svoje delo in mu namenil skromno daritev. Polte je dobro vedel, da je življenje župnikov tam zgoraj, na anarhični zemlji, tako bedno, da je treba pri teh rečeh pustiti šalo ob strani. Pustil mu je spretno rokovati s kropilom in po zraku risati znamenje križa, da bi si zaslužil svoj vsakdanji kruh, predobro vedoč, da bi daritev sicer postala beraška miloščina. Polte ni nikdar nikogar poniževal, če ga le nisi izzival. V tem primeru mu ni bil z besedami kos nihče, na temo cerkve in župnikov pa sploh. Kot nagonski in zagrizeni bogoslovec je pometal z vsemi nasprotniki, nemalokrat s sklicevanjem na svetnike, ki si jih je izmišljal sproti.

Tistega dne je don Chino lovil sapo bolj kot ponavadi. Ne, ni bil pripravljen na vzpon do Poltejeve puščavniške pristave. Polte si ga je kot krokar ogledoval z roba travnate strmali, še vedno pooblane in počesane od teže pred kratkim stopljenega snega. Župnik ga je videl od daleč. In Polte je videl župnika.

»Polte,« je don Chino zakričal navzgor, »danes nimam moči, imej potrpljenje, hišo ti bom blagoslovil kar od tu spodaj.«

»Ni treba, prečastiti, ne mučite se, bom že zmogel brez vas.«

Župnik je pomislil na zamujeno daritev. Na vsak način je hotel opraviti poklicno dolžnost. A tokrat bo moralo iti na daleč.

»Dragi Polte, tako pa ne gre! Svoj dom moraš pokrižati, hiše se blagoslavljuje, predvsem take, kot je tvoja.«

»Drži kot pribito, gospod župnik.«

»No, vidiš, kako se stvarem streže!«

»Potem pa pridite gor in jo blagoslovite.«

»Polte, tokrat ne bo šlo do vrha, blagoslov pošljem od spodaj, žegen podira sedmero zidov, premaga sneg in veter. Blagoslovi korakajo, jaz pa nič več.«

»Tudi prav, naredite, kar morate, prečastiti.«

Potolažen s spodbudnim odgovorom, je začel don Chino izgovarjati obredne obrazce, pomočil

kropilo, dvignil obraz proti Poltejevemu gnezdju, pomrmral svoj *In nomine Patris*, zmočil zrak in opravil svoje. Orodje je odstavil v posodo, sklenil roke pred usti v obliki lijaka, da bi Polte razločno slišal, in zavpil navzgor: »Daritev boš oddal v župnišču, ko prideš naslednjič v vas.«

»Ni govora, prečastiti,« je odvrnil Polte, »kar takoj urediva, le trenutek postojte, da grem ponjo.«

Miren kot olje je Polte stopil do kuhinje in se kmalu vrnil na prosto. Pod roko je nekaj nosil. Približal se je robu klančine in zaklical: »Don Chino, vi od spodaj navzgor pošiljate blagoslove, jaz od zgoraj navzdol darove.«

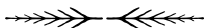
Z obema rokama je držal kolut zrelega sira in ga naenkrat z vso močjo zabrisal po klancu navzol proti župniku. Kolo se je v trenutku zaglalo z neizprosnim pospeškom. Na vsaki grbini je kengurujsko poskočilo in v dolino letelo kot raketa. Župnik je z ministrantom odskočil na stran, da bi se mu izognil. Kolo zrelega sira jih je oplazilo kot sunek vetra. Kakor polna luna se je kotalilo proti Vajontu kilometer niže. Do dna ni prišlo. Zaustavilo se je po zadnji rušni grbini s treskom na obličje lesenjače, ki jo je po naključju srečalo na svoji poti navzdol. Don Chino je moral požreti še to grenko, a je spoznal, da s Poltejem ni pomoči.

»Prekleti,« je zalajal, »nikdar se ne boš spremenil. Pekel bo tvoj dom!«

»V peklu sem že, dragi don Chino, že dvainšestdeset let živim v peklu.«

Medtem so globoko tam spodaj mačke, omamljene z vonjavami, z vseh strani pritekale na gostijo. Bilo jih je veliko, a se nič niso ravsale – za vse je bilo dovolj.

Planšarske vreče

BIL JE ČAS ZA NOŠENJE ROBE na visoke planine. Vsega skupaj štiri: Fontàna in Pian Melúzzo, Roncàda in Bregolína.

Tam so kočë delovale v paru. Junija in julija sta obratovali prvi, onidve na dnu doline Cimoliana. Avgusta in septembra drugi dve, postavljeni višë, na odročni in svetleči se planoti Bregolina. Planine so od paše živele do smrti zadnjega planšarja pred dvajsetimi leti. Na tista starodavna domovanja sta tedaj padli tišina in pozaba.

Dandanes se Casera Fontana, ki je dostopna celo z avtomobilom, v poletnih mesecih prelevi v turistično kmetijo. Pozimi obmolkne, opazuje sneg in posluša veter.

Pian Meluzzo je zasilno zavetišče za planince, ki jih preseneti nevihta, oziroma za zaljubljenke, ki iščejo gnezdišče. Če je gnezdo že zasedeno, boste na kljuki vhodnih vrat našli